

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előzetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók a dóhánytűzőszékben.

A vasár- és ünnepnap munkaszünet.

A Kereskedelmi minisztérium a mint minden ujsáolvasó ember tudja is törvényjavaslatot készített a vasár- és ünnepnap munkaszünet tárgyában a mely javaslat azonban keresztény kath. szempontból nemcsak hogy nem kedvező, hanem határozottan sérelmes; is miért is szolgálatot vélek tenni a kath. közügynek ha ezen javaslatra az intéző körök figyelmét, főhiva őket arra bírn töreksem, hogy ezen reánk nézve sérelmes törvényjavaslat ellen állást foglalni és azt mai formájában törvényerőre emelni — a menyiben rajtunk áll ne engedjük. Munkánk anyival is könnyebb lesz, mivel ezen javaslat nemcsak nekünk ker. katolikusoknak nem kell — de nem kell az a szakszervezeteknek sem.

Hogy ezen állítástomat beigazoljam, röviden ismertetni fogom az új vasár- és ünnepnap munkaszünetéről szóló törvényjavaslatot. Ezen javaslatnak 27. szakasza van — a melyekben be kell vallanunk — mind végig kiérezhető az az elv — hogy a vasár- és ünnepnap munkaszünet lehetőleg érvényre jusson. Te éppen itt kezdünk eltérni egymástól, mert ebben a lehetőleg szóban van e ker. katolikusok sérelme. Mert egészen más szempontból nézi a kereskedelmi minisztérium a vasár- és ünnepnap munkaszünetet — és ismét egészen más szempontból tekint ugyanazt a kereszténység — főleg a kath. Egyház. Ha ezen

javaslat így, a hogy van — törvényerőre emelkednék — akkor a mai tühéletlen helyzetet csak megváltoztatná, de meg nem javítaná — sőt bizonyos tekintetben még tühéletlenebbé tenné. Eddig ugyanis az volt a hibája az 1891. évi vasárnapi munkaszünetéről szóló törvényünknek, hogy az pihenőt engedett a munkaadónak, de nem a munkásnak, a jelen törvényjavaslat pedig kedvez a munkásnak, a jelen törvényjavaslat pedig kedvez a munkásnak és nem törődik a munkaadóval — s így csak megfordítja a helyzetet — de meg nem javítja — mert munkaszünetet ad a munkásnak — de megengedi a munkát a munkaadónak — ha azt önmaga kivánja végezni. Ez a fölfogás ker. kath. szempontból e tekintetben nem tehetünk különbséget munkaadó és munkás között — hanem mindegyikre egyenlő kötelességet ró a parancsolat: „Ünnepeket szentelj.”

Volt nekünk továbbá már 1891. évtől fogva vasár- és ünnepnap munkaszünetéről szóló törvényünk, ne mivel ez csakis az ipari téren működőkre volt kötelező s amellelt még ezen a téren is nagyon hiányos volt, tehát javításra szorult. Ezt a javítást a jelen javaslat akarja végezni — de ugy látom — hogy csakis akarja, de azután az akaratnál tovább nem is tud menni. Mert hiszen ez a jelen javaslat is abban az eredő bűnben született, mint az 1891. évi törvény — mert ez is csak kizárólag ipari téren mozog — mintha bizony e hazában más foglalkozású emberek nem is volnának, csak csupa iparosok! Ha mégis van

ezen javaslat és az 1891. évi törvény között némi különbség, az nem egyéb, mint hogy ezen javaslat pontosabban állapítja meg, mely munka tekintendő ipari munkának, amit az 1891. évi törvény csak igen hiányosan tett meg. De mivel ezen új javaslat is csak ipari téren akar mozogni és semmi más munkára ki nem terjeszkedik, azért ezen javaslat alig nevezhető haladásnak és ez a javaslat legnagyobb hibája.

Azt mondja a javaslat: „Nem esik a törvényjavaslat rendelkezése alá a mezőgazdasági termelés, a kert és szőlőművelés, a selyemtenyésztés és méhészet, valamint a háziipar, ha ezt idegen munkaerő igénybevételével folytatják”. ugyszintén nem esik ezen javaslat rendelkezése alá az olyan ipari munka sem, amelyet az ipáros nem a műhelyében, hanem a lakásán maga végez.

Már most hogyan nyugodhatnék meg ezen nem keresztényes szellemű javaslatban a keresztény magyar ember? Ha munkaszünetet akarunk, mert azt jónak tartjuk, akkor adjuk meg mindenkinek, mert hiszen ami általánosan jó, az mindenkinek jó. Az iparos-alkalmazott élvezheti a munkaszünet áldását és kipihenheti egész hejj fátardalmait, hogy tovább dolgozhasson; nem értem, hogy a földműveléssel foglalkozó embernek miért nem mérnek ugyanazon mértéggel? Végére is mi agricultur állam volnánk, a nép zöme földműveléssel foglalkozik és ime, hoznak törvényt, amely kedvez a nagy kisebbségben levő iparosoknak és ügyet sem vet a magával még min-

A kotrógépen.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Törzsök Ilés gépmester délben rosszul lett a kotrógépen s a mentőknek kellett őt elszállítaniok. Nyilván napszúrás érte a nagy melegben a Duna partján, ahol a hegyoldalban megreked a nap heve, mintha a pokol kálana lenne.

Most azonban még nem vagyunk a délnél . . .

Egészségesen, lankadást nem ismerő izmos-sággal és fűrgeséggel látjuk fölmenni a szürke óriásra, mely óblós, falánk fogaival belemarkol a folyó kavicsos fenekébe s szünetnélkül ontja magából a köves iszapot. Locsogva, puffogva hull a felvált kö- meg iszapfügg a hosszú vályukba. Száz meg száz ember nézi, hogy emelkedik a part szemlátomást, anélkül, hogy lepillanthatna a zavaros víz fenekének rejtekébe.

Tikkasztó a nap. Alig-alig talál a feljárók alatt egy markolatnyi árnyékot a felvígyázó személyzet. A meleg fölkeres minden kis zugot. Ne legyen több enyhülése a vezetőknél sem, mint azoknak a munkásoknak, akik a homokbordó dereglyéken izzadva egyengetik a lehulló vizes kavicsot, szivattyúzzák szakadatlanul a csorgó

vizet, mialatt az ő peccenyévé sült bőrukról is csorog a verejték.

— Nagyon meleg napunk lesz ma, — fohászódik a fűtő, szenes ingujját végighuzva arcán. De jó is annak, aki most a Dunában lubickolhat.

— Majd estére, — veti oda a gépész, Törzsök Ilés.

A gép dolgozik rendesen, bár izzad annak is forró vasfala; víz elég van a kazánban, a manométer rendesen áll; elnézhet ő is néhány percre, beleszalaszthatja szemét a nagy házkarajba, mely fölött lomhán hentereg a kemények füstje, amittől olyan szürke, avas színű maga a folyam is, mintha köd ereszkednék le rája.

Aki ott látja méreven, lusta szemmel, bizony nem hihet mást, minthogy nem gondolkodik most egy csöppet sem. Ki is gondolkoznék ebben a pörkölő melegben? Lejár a dolog, mint a garat; délben megeszik a sovány ebédet, délután tovább forog a kerék . . . Mint rendesen.

Nem lát senki sem a zavaros folyó fenekére.

Korcsmába megy bizonyára. Nem messze a munkáskantin. Tűrhető ételt kapni ott. Nem valami olcsón; de Budapesten az is olcsó a drágaság közepette.

A kinek közel lakik a felesége, annak az hoz ételt délben. Elköltik együtt a cserépbögréből; lefekszik egy köré, a hová egy épület vagy kerítés árnyéka esik, a bágyadt ember s a feleség legyezgeti poros arcát.

Az ő felesége nem hoz neki ételt. Nem is hozhat, sem ma, sem egy hét múlva.

Ugy váltak el a múlt héten, mint ellenségek. Nem állotta tovább a szemrehányását, hogy mért lépett ki az uraság szolgálataiból a tavasszal? akkor történt, mikor egy amolyan apostol odavetődött falujukba s megmagyarázta nekik, hogy az uraság csak kiszívja a vérüket, kizsákmányolja munkarejükét; emberi jog szerint tehát kényszeríthetik, hogy rengőleg jövedelmét, melyet atyja kegyelmének köszönhet, megossza munkásaival.

Az uraság úgy segített magán, hogy a ki nem elégedett meg az ő méltányos szerződésével, annak egyszerűen megmondta: keressen jobb helyet, nem állja senki boldogulásának útját.

Törzsök Ilés is kerest. Addig addig, míg elfogyott a pénzeszkéje. S ha szemrehányást tett e miatt a felesége, összeszidta, sőt egyszer meg is verte.

Az asszony mindent eltűrt, de már azt nem

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNE
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FELE ÜZLETHELYISÉG. —

Ma lapunk 4 oldal.

FJNb00000077

dig tehetetlen, sokkal nagyobb számban levő földmivelő munkásokra.

Legyen hát a vasárnapi munkaszünet általános, mert ezt követeli mai agrikultúr helyzetünk és az egyenlőség elve!

Nagy hibája továbbá a jelen törvényjavaslatoknak az is, hogy a minden társadalmi bajok forrását, i. i. a korcsma és pálinkásboltok kérdését, majdnem sehogysem rendezzi, sőt mondhatnám, hogy még az eddigi állapothoz is rosszabb állapotot tervez.

Mit is mond az új javaslat? Ezt mondja a 10. §.: „A törvényjavaslat 10. §. szerint munkaszüneti napokon minden engedély nélkül a d) pont szerint kiszolgálható az égetett szeszszital d. e. 6 órától 10 óráig; a bor és sör azonban az egész munkaszüneti napon árusítható lesz.” (Nem tudom ki fogja ellenőrizni majd, hogy a korcsmákban a bor és sör kimerése mellett égetett szesz ne mérjessék ki? Talán a korcsmáros polgári becsületért?) Csakugyan érthetetlen tervezkedés? Annnyira helytelen és sérelmes, hogy még a szakszervezetek nem tulságosan érzékeny igazságszeretét is sérti és kezdenek is már mozogni, hogy ezt a javaslatot törvényre ne emelhesék. Kinek lesz hát jó ez a javaslat? Nekünk nem kell, mert se nem általános, se nem igazságos, sőt nem is kivihető, a szakszervezeteknek sem kell, mert ők is teljes munkaszünetet kérnek. Sérelmes a javaslat reánk nézve, a vasárnap és ünnepnapokon tartani szokott országos és hetivásárok ügyét illetően is. Az eddigi vásár törvényeink sem voltak semmi tekintettel még a legnagyobb ünnepeinkre sem és ez a sérelmes állapot az új javaslat által sem megváltoztatva. Ezután is szabad lesz munkaszüneti napokon vásárokat tartani s ilyen vasár- és ünnepnap vásárokon a helység összes üzleteit is egész napon nyitva tartani. Ez kath. szempontból ismét nagy sérelem. Azt már talán mégis csak elvárhatná ez ország ker. kath. népe, hogy vasár- és ünnep napjait igazán mint munkaszüneti napokat teljes nyugalommal tölthesse el. De vajon a vásárokkal terhelt vasár- és ünnepnapok lehetnek-e a nyugalom napjai? Mit szól ehhez a ker. kath. fölfogás és mit a teljes munkaszünetet követelő

érdemelte meg hűségese életéért, hogy kékre-zöldre verje.

— Nem kívánom, hogy verje meg az Isten, kiáltotta neki sirva; de megemleget még engem, ha kihuznak a Dunából.

S elszaladt.

— Asszonybeszéd, szolt megvetőleg magában Törzsök.

Es másnap ismételte, midőn hallotta, hogy visszament anyjához.

Összeszedte sátorfáját s megüzente neki, hogy ő megy Pestre, ha tetszik, jöjjön utána.

— Jöjjön értem, üzente vissza az asszony. Ő bántott meg, neki kell megengesztelni.

— Maradjon, én ugyan nem kunyorálok neki. Ha tetszik jöjjön, ha nem tetszik ne jöjjön.

Az asszony megint azt üzente: megyek utánad, de nem elevenen. Majd meglátsz egyszer a Dunában.

Csak azért sem kérlette többé a makacs asszonyt.

Es a mint most nézett lusta szemmel a szürke Dunára, a föl-fölvetődő ezüstcsikok között egyszerre fölbukik egy iszapos faág.

De nem is faág az. Láb.

Rémülten kiabálnak a parton álldogálók: Láb! Ember lába!

Es felmarkolja a gép kanala; ott hull bele a vályuba az ő szeme előtt; s kiabálják rémülten a munkások a kotrón:

— Most meg a kezelőt itt kell lennie a masina alatt.

Megállítják a gépet, megszigonyozzák az alját; de nem kerül onnan ki már semmi.

szakszervezetek? Pedig ez utóbbiaknak hozzá kell e ponthoz is szólniok, mert a kereskedelmi miniszterium nekik véleményezés céljából kiadta e javaslatot. Bennünket, szokás szerint most sem kérdeztek, de azért kell, hogy ezen eviderter keresztény kath. vallásunkat érintő kérdésre mi is megadjuk a feleletet. Ezen felelet nem lehet más, minthogy kérjük az összes országos és hetivásárok olyan módon való rendezését, hogy azok ünnep- és vasárnap ne tartassanak. E célból az esperes kerületek gyűléseiken hozandó határozat alapján irjanak fel országos képviselőjükhöz és hivatkozva névben kérjék fel őket a vásárok ügyének főnnebb jelzett módon leendő rendezésére.

Főbb kívánásaink a jelen javaslatot illetően a következő pontokban volnának összefoglalhatók:

I. Legyen a munkaszünet teljes és általános, azaz terjesztessék az egész munkaszüneti napra és minden munkásra, főleg a földmivelő munkásokra.

II. Ugy a korcsmák mint a pálinkás boltok az egész munkaszüneti napokon zárva legyenek.

III. A vásárok ünnep- és vasárnapokon ne tartassanak.

E három pontban foglalt kívánásaink keresztülvitelében nem fogunk magunk maradni, mert velünk lesznek még elleneink is, ha mindjárt nem is a mi szempontunkból.

Adony, 1908. szeptember 16.

Csüngedy Gyula,

esp. plebános.

Emlékezés Beethovenről.

(Folytatás.)

A rendesen zárkózott, mogorva Beethoven Breuningéknál mindannyiszor egészen átváltozott. Lelkének szárnyait ilyenkor nem huzta bilincs s megfedekezve a mindennapi élet gondjairól, áhitattal csüngött a nagy műveltségű nemes gondolkozású Breuningné oktató szavain, akit második anyjaként tisztelt s a fiukkal való baráti érintkezésben gyermeki naiv kedélyének s fel-felcsillanó aranyos humorának megnyilatkozására teljesen meghódította a vele érintkezők, így pl. Waldstein gróf szívét is, aki érdekében nem egyszer érvé-

nyesítette befolyását s aki atyai partfogója maradt egész életén át.

Hogy Beethoven ízlése nem a lapos, feületes, hanem a mélyebb, tartalmas, nemes élvezetek felé vonzotta; legkésebb bizonyította már maga az a klasszikus irodalmi irány is, melyet különösen kultivált: Keivenc olvasmányai, melyet minduntalan forgatót még későbbi éveiben is, Homeros Odysseája volt (német fordításban), de Plutarch és Plinius történeti műveit, nemkülönben Shakespeare-t is előszeretettel olvasta; és ezeken kívül ugyancsak otthonos volt korának irodalmában és költészetében is. Goethe, Schiller s a többi költők műveit mind ismerte. A francia nyelvet teljesen elsajátította, úgy hogy levelezésben is képes volt használni, akár anyanyelvét.

Igy mult el arnyedetlen szorgalom és testvéreiről igazán atyai gondoskodás közt ismét pár év. Mint udvari orgonista elég szép fizetést huzott s emellett zeneleckéket is adott. Ekkor 22 éves korában történt, hogy Haydn József Angliából hazatérve Bécsbe, a választó fejedelem udvaránál is megfordult. Az ő lelkes reabeszélének és Waldstein gróf meleg szószólásának eredménye lón, hogy a választó fejedelem végre nehéz szívvél beleegyezését adta arra nézve, hogy Beethoven ismét Bécsbe mehessen, mely város azután végleges tartózkodási helye is maradt egész 1827. márc. 26-án bekövetkezett haláláig.

1802. okt.-havában érkezett Beethoven Lajos a művészetért lelkesülő Rajna-parti városkából a két Duna hullámaival átszelt császárvárosba, a zenei élet hatalmas göcöntjébe gróf Waldstein ajánló levelével, hogy „Mozart szellemét Haydn kezéből átvegye”. (Mozart 1791. dec. 5-én halt meg 35 éves korában.)

S ez-időponttól fogva, mondhatni nemcsak hogy a legelkelőbb társaság szalonjai nyitva álltak előtte, hanem olyan kitüntető tiszteletben is részesült még az udvarnál is, mely sem előtte, sem utána alig jutott művésznek osztályrészül. Lenyűgöző egyénisége hódolatot parancsolt; hajlongni nem tudott s nem akart s a legfesztelebből érintkezett a halandók kiváltságosaival, akik — számtalan hiteles kis adoma bizonyítja ezt — még sok sajátját is szívesen túrték és megbocsátották neki, mert mindenki érezte, hogy nekik is egy fejedellemmel, egy hatalmas uralkodóval a művészet birodalmában — s azonfölül egy igazán „királyi” szellemmel van dolguk.

Es milyen volt Beethoven megjelenése? — Beethoven nem volt szép; zömök, alacsony termetű. Dacos, mogorva arckifejezése első percre szinte visszataszító; de azok a csodás, kékes-

— Még pedig asszonyé volt, mondja rá a rendőr szakértő tudakossággal. Be kell pakolni aztán viszem be.

A gép pedig folytatja munkáját; zuhog, dübörög és nagyot-nagyot loccsantva dobja ki a kanalak piszkos, iszapos köveit.

De mintha minden koppanással egy fej hullana le. Megrezen minden ütésre a gépmester szíve. Asszony keze volt. Asszony lába volt. Az mondta az az asszony; utána meggyek majd, de nem elevenen; megláthatsz majd a Dunában.

Es most bukik le a feje! Rajta az a se-lyemfényű szöke haj. A mit megtépett utólján a mit nem simogatótt helyre.

Nem fej. Csak egy nagy kő, belegabolyodva egy csomó sásba.

De ott jön mégis. Ott fog felbukni rög-tön. Már látja is az árnyékát. Az ő feje. Az, az. Es odarogyik a gőzgép elé.

Es tíz perc múlva már viszik a mentők. Este bizonyára megírják a lapok, hogy milyen meleg volt; napszúrás érte a kotrógép masinsztáját a Duna, a hús Duna fölött.

De senki sem láthat le a zavaros víz fe-nekére.

A faluba megjön reggel a posta. Es szalad ám át az öreg Törzsöknéhez a bíró felesége.

— No kedves Törzsökné asszonyom, megszabadít az Isten attól az istentelen emberétől. Meg, meg. Utólierte a búne, no lássa. Bizonyosan megint részeg volt az istenatta. Nem fordult volna le a masináról. Hogy egy masinszta ne tudja.

tűrni a meleget. No persze! Részeg volt, ha mondom. Nézze la! Itt van leírva az újságban az egész. Bevitték a kórházba. Napszúrás kapott, ugy mondják. Nem tudom, milyen az a nyavalya. de sokat hallottam róla. Abból nem lából ki senki, nem bizony. Ugy tudom. Halálos nyavalya az. No legalább maga megszabadult. Nem is való egy olyan durva ember az ilyen tisztességes asszonyi személynek. Ugyis maga tartotta leltem az egész esztendőben!

Törzsökne sápadtan kapja ki az újságot a bíróné kezéből.

Három sor az egész; de három óráig se végez vele.

Csak a torony harangjának tizedik ütése hozza észre.

Egy óra múlva indul a vasut.

Itt áll az újságban, hogy nem halt meg Csak elájult. Nem is hal meg, csak ő lehessen ott mellette. Erős a természete, kemény az akaratja. Nem halhat meg, a mig őt nem látta. S ha egyszer meglátta, visszajön a tulvilág partjáról is. Csak azt sughassa neki egyszer, csak azt hallhassa még egyszer: édes uram!

Nem átkozza most magát, a mért olyan makacs könyörtelen volt; de nem is mentegeti magát az ura megfedekezésével. Megfedekezett; de meg is bánta eddig. Nem történt köztük semmi, semmi. Csak egy darab kenyér esett ki a kosarukból, melyet nem együtt szeltek meg. Nem volt köztük egyéb harc semmi, de semmi. Nem is lesz ezentúl!

Sziklay János.

szürke szemek, melyekből a lángész tündöklése mellett a gyermeki kedély őszinte jósága sugárzott, meggyőződött mindenki arról, hogy egy rendkívül egyéniséggel és az érdes-burkolat alatt is nemes gondolkodású férfival áll szemben. Szorosan csukott ajkai csak ritkán nyitnak mosolyra, hatalmas, magas homlokát kékes-fekete hullámos hajzat vette körül, amely szinte oroslánszerűvé tette megjelenését. Vagy pedig mint Klober tanár, festőművész egy alkalommal nyilatkozott: „Szeme kékes-szürke és roppant élénk; s ha sötét furtjeit megrázza, úgy valóban valami assian-démoni van megjelenésében.” Egy másik ismerőse Schindler szerint pedig akik ép ellenkezőleg az Olympus lakóira emlékeztek: „Nem egyszer egy igazi Jupiter nézett ki e fejből.”

Moderá megfelelt megjelenésének; amint öltözékére nem fektetett nagy súlyt, ép ugy nehezőre esett a sok főösleges etikett-szabály is.

Kivált a spanyol udvari etikett kényszer-zubbonya ellen lázadt fel a függetlenséget áhító s azt egész életén át fényesen megvalósító, büszke természete. Illusztrálás egy kis adoma, melyet róla olvasunk: Rudolf főherceget a zeneszerzésben oktatta s az udvarmester nem fáradt bele az udvari etikett szigorú törvényeit egy cseppet sem respektáló művészt jóakaró tanácsokkal ellátni. Eleinte csak meghallgatta az utbaigazításokat-persze a leckeeklyebb eredmény nélkül, de különben sem túl nagy türelme csakhamar elfogyott s egy alkalommal heves szóváltás keletkezett e miatt. Beethoven magánkívül volt s követelte, hogy az udvarmester rögtön jöjjön vele a főher, ceghez, aki a nagy zaj által figyelmessé téve, váratlanul megjelent. Beethoven a főherceg felé fordult e szavakkal: „Fenséged iránt a legnagyobb tisztelettel viseltem, de ha ez az ur még továbbra is gyötörni fog mindenféle utasításaival, úgy le kell mondanom további idejövetelemről, mert ilyen neveléses kicsinységek egyszer s mindenkorra nem az én természetem!”

A főherceg jóságosan mosolygott s az udvarmesterhez fordulva, ekkép szöjt: „Beethoven urnak igaza van; ő az én mesterem, én csak az ő tanítványa vagyok s megiszteltetésnek veszem, hogy az lehetek! Kérem, máskor ne tartóztassa fel, ha hozzám jön.” Soha többé nem volt már az udvarmesterre panasza, mert az, ha megpillantotta a felchano művészt, már messziről elkerülte.

A főherceg szeretetét s nagybecsülését ezen sajátosai dacára mindvégig a legnagyobb mértékben bírta s a mester fenséges tanítványának olmtüzi érsekke való beigtatása alkalmával írta híres a „Missa solemnis”-t 1823-ban.

Mogorva, zárkózott kedélyén a bécsi kedvező életviszonyok sem változtattak; csak meghitt körben, úgy néha, kitört belőle a jökevű s gazdag érzelmi világának kincseit ilyenkor pazarul szórta., s amint egy hölgy naplójában olvassuk, megnyerte mindenki szívét. Különbö pedig általános műveltsége és eredetiségénél fogva „minden, amit mondott, tartalmas volt és mindenkét érdekel, s bár nem is képzelhetem őt másképpen, mint hogy alapos ismeretű vannak nemcsak művészetében, mégis végtelenül kellemes volt nekem, ezt az ő megjegyzéseiben is megerősítve látom,” így olvassuk tovább a naplójában.

Zárkózottsága az idők folyamán még csak fokozódott, úgy, hogy szinte emberkerülő lett az utolsó években. Am lehet-e ezen csodálkozni, mikor a hangok e királyt a legsúlyosabb csapás érte, mit csak elképzelni lehet? 31 éves korában már fülbaj gyötörte, mely lassankint de folyton súlyosbodott s tökéletes süketiséggel végződött. Képzelnék csak el, mily lelki erő kellett e szörnyű megpróbáltatás elviseléséhez annak, kinél e szerv fokozottabb mérvben, mint más halandónál, volt képviselve; mint emésztő lelki küzdelmek árán győzedelmnskedhetett csak a rettenetes végzetlen s türe ázutan csodálatra készítő keresztény megnyugvással sorsát! Ez a *lelkierő* teszi oly tiszteltreméltóvá őt; itt mutatja be magát a *lángész* mint — *hős!*

Lichnowsky herceg azonnal felajánlotta neki palotájában egy lakosztályt s mint kedves vendégét úgy tekintette a 22 éves ifjút, s többen pártfogói közül évi járadékot tüztek ki számára, mely: az anyagi gondoktól teljesen ment létet biztosított számára s lehetővé tette, hogy ner-

szorulva az idegőlo leckeadásra csupán műzsájának élhetett.

De hogy mily szigorú bírálója volt munkásságának, mily lelkesen áhította a legmagasabb fokra, a legnagyobb tökélyre való emelkedést művészetében, ennek bálmulatos bizonyítéka az a tény, hogy 25 éves koráig részben Haydn, majd pedig Salieri, s a tudós de végtelenül pedáns, száraz kontrapunktista Albrechtsbergernél tovább folytatta tanulmányait, mert nem nyugodott addig, míg csak képesnek nem érezte magát mindannak, ami fenségesen szárnyaló, s mélységesen érző lelkét betöltötte, a legkötelesebb alakban való kifejezésére. Am érdekes, miként nyilatkozott egyszer Albrechtsberger felőle, mikor egy másik tanítványa egy Beethoven művet hozott hozzá áttanulmányozás végett. „Kitől van ez a kompozíció?” kérde, mielőtt még átnezték, s mikor Beethoven nevét hallotta, felkiáltott: „Ah, ne foglalkozzék ezzel az emberrel, nem tanult semmit s nem lesz soha semmi keőle!” Rossz próféta volt; szürke kis-tudós voltában nem volt képes felogni, hogy a lángész maga alkotja meg a tudományban, művészetben saját törvényeit és nem tehet másképpen; ha el is fogadja a konvencionális formákat, a szellem okvetetlen áttöri a sablonos, kicsinyes gátakat.

(Folyt. köv.)

UJDONSAGOK.

— **Kirendelés.** Bessenyei László Albert csendőrezredes, kerületi parancsnokot, Ferdinánd bolgár fejedelem mellé Magyarországon tartózkodása idejére szolgálatra rendelték ki.

— **Szemle a csendőrségen.** Csigler Károly csendőrfőhadbíró városunkba érkezett s szemlét tartott a csendőrség felett.

— **Rómába.** A keresztény világ központjába, Aómába, impozáns zarándoklatot vezet az Orsz. Pázmány-Egyesület Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök vezetésével. A zarándoklatban, amelyvel a legkedvezőbb feltételek mellett lehet jutni az örökvárosba, az eddigi jelentések szerint 260-an vesznek részt. Városunkból eddig 30-an jelentkeztek. A zarándoklatra még mindig lehet jelentkezni a püspöki titkárságnál.

— **A vízvezeték bizottság** ma délelőtti ülést tartott a városban Széchenyi Viktor gróf elnöke alatt. Az ülésen tárgyalták a vízvezeték kiépítésére beérkezett ajánlatokat, amelyek közül legalkalmasabbnak találták Pechár István budapesti főmérnök ajánlatát. Így tehát az építkezés művezetésével őt bízták meg. Tiszteletdíját 30,000 koronában állapították meg, az építkezés idejét reábitták azzal a kikötéssel, hogy 3 év alatt a város rendelkezésére kell bocsátania a vízvezetékét. A dologi kiadásokat és a segédmunkálatok, mélykútfúrások költségeit természetesen a város fogja fedezni. Zsigmond Béla főmérnöknek, aki az eddig folytatott kútfúrásokat eszközölte, 2800 koronát utalványoztak. Megállapodtak abban, hogy a mélykútfúrásokat megfogják kezdeni.

— **Jön a kolera!** Rémhír terjedt szét az országban: jön a kolera! Oroszországban százával szedi áldozatait a fekete rém, amely könnyen átcsap hozzánk is, Oroszország szomszédjába. Európa minden országa megtette már az övintézkedéseket, a magyar kormány is sebtlen látott a szükséges intézkedések megtételéhez. Állítólag már Magyarországon is van áldozata a fekete rémnek. Máramaroszigeten történt megbetegedések. Az ország fővárosában a legnagyobb szigorussággal látnak az övintézkedésekhez. A vidék orvosi körei, közegészségügyi bizottságai is sietve intézkedéseket tenni a rettenetes betegség ellen. Már a kormány is megmozdult. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter körrendeletet bocsátott ki az ország valamennyi törvényhatóságához, amelyben felhívja őket, hogy a köztisztaságra vonatkozó 1894. évi miniszteri körrendeletet a legszűlesebb körben s a legszigorúbban foganatosítsák. Az utazókat, akik kolera gyanus helyről jöttek, öt napi hatósági megfigyelés alatt kell tartani. Az ilyen egyénekről különös nyilvántartást kell vezetni. A községi előjáróság között prospectusokat fognak kiosztani, melyekben úgy az óv-, mint a dezinficiálásra vonatkozó intézkedése-

ket közlik. — Legjobb övrendszert a veszedelmes betegség ellen a kevés gyümölcsévés, a föltétlen tiszta víz és a szigorú tisztaság. Városunkban már a miniszteri rendelet előtt a 19-én tartott tanácsülés is foglalkozott vele. Városunk tevékeny főorvosa, Bierbauer Viktor dr. már előre megtette az övintézkedéseket. Az ő közbenjárására ma a következő felhívást bocsátotta ki a főkapitányság:

Határozat:

A tisztí főorvos hivatalos jelentését helyesléssel fogadva a következő övintézkedések foganatba vételét találok szükségesnek:

1) Felhívom a kerületi orvos urakat, hogy az élelmiszereket az üzletekben, mészárszékekben gyakrabban és különösen az összes piacokon szigorúan vizsgálják naponként; a köztisztaság követelményeket ne csak az utcákon, hanem a házak belsejében is szigorúan ellenőrizzék, a kutak és környékük teljes tisztán tartására kiváló gondot fordítsanak s a szűkséghez képest jelentéseiket pontosan baterjesszék; hogy a szükséges övintézkedések minél előbb elrendelhetők és keresztül-vihetők legyenek.

2) Felhívom a járványkórház gondnokát, hogy a járványkórházban készletben levő 16 ágyon kívül, még mintegy 10 ágy felszerelve legyen készen.

3) Megkeresem úgy a kerületi, mint a magánházak orvosait, illetve az összes magán gyakorlatl foglalkozó orvos urakat, hogy a kolera gyanus egyéneket a járványkórházba szállítsassák és ezen betegek lakásait és ragályt fogó tárgyait a legszigorúbban fertőtlenítsék.

4) Átiratban megkeresem a tekintetes városi tanácsot, hogy a járványkórházba a hatósági telefon vagy tűzjelző bevezetését elrendelni sziveskedjék, hogy onnan intézendő felhívás egyéb szükséges értesítés mihamarabb megtehető legyen.

5) Kötelességévé teszem a kihágási ügyosztály vezetőjének, hogy a külföldiek nyilvántartását-kellőképpen ellenőrizze, a Gaicából vagy Lengyelországból érkezőket külön nyilvántartása és hogy ha a járvány terjedése indokolja, a kerületi orvosokhoz felhívást intézzon és egyidejűleg telefonon a tisztí főorvost is értesítse, hogy ezek által külön megfigyelés alá vésessenek.

Miről dr. Bierbauer Viktor tisztí főorvos, dr. Árókay Antal tb. főorvos és kerületi orvos dr. Palánszky Miklós és dr. Molnár József kerületi orvos urak, Mohai Lajos tanácsos ur, mint a járványkórház felügyelője és Ambach József járványkórházi gondnok ur, Zavaros Aladár rendőraikapitány ur, dr. Révy Ferenc, dr. Lauschmann Gyula, dr. Riffer Géza, dr. Kárnik József, dr. Szigeti Lajos, dr. Frisch Adolf, dr. Pataki Ármán, dr. Hercz Oszkár, dr. Keczás Liviusz, dr. Huszár Adolf, dr. Koronczay József, dr. Tompa Adolf, dr. Varga Zsigmond orvos urak, dr. Frank József, dr. Csáp Miklós, dr. Réti József, dr. Szabó Elemér, és dr. Gúthercz Jenő orvos urak a mennyiben esetleg magánygyakorlatot folytatnak, vagy az első segélyre felhivatnak, határozatilag értesítendőek.

— **Elveszett érem.** A Szőgyény-Marich-utcában a Fapiacig elveszett egy arany nyaklánc csillagos Mária éremmel. Szíves megtaláló adja át a Kath. Kőr házmeesterénél. Illó jutalomban részesül.

— **Mi lesz a hatósági mészárszékekkel?** A hatósági mészárszék felállítását sokan halva született eszmének látják. Úgy látszik a mészárosok maguk sem igen félnek tőle. Rá se hederítettek, mikor a közgyűlés a hatósági mészárszék felállításával ijesztgette őket. Kemény 2—3 fillérrel alább szállították a husárat, aztán ők is a közgyűlés álláspontjára helyezkedve valják — a többit végezze el a tanács. És a tanács végez, intézkedik, kormányoz, terveket sző, bizottságot küld ki, de hogy a közgyűlés határozott megbízását még mindig nem teljesítette. Az e célból kiküldött bizottság ma is ülésezett. Összesen annyit végeztek, hogy 1. nem állapodtak meg a mészárszék helyének felállításában, 2. találgatás-képpen kimondták, hogy a mészárszékét üzembe hozni 34—36 ezer koronán alul nem lehet. Szépen vagyunk!

Piaci árak. Buza 23.20—23—40, rozs 18.20—18.40, árpa 14.20—14.80, zab 16.—16.20, tengeri 16 korona.

Táncfűzérke. A sa. fehérvári kath. legényegyesület október hó 4-én Táviráda-utca 6-ik sz. helyiségében táncfűzérket tart. Kezdeté este 8 órakor. Bélépít-díj személyenként 40 fillér.

Ülések. A városháza nagyterembe a következő ülések megtartását tűzték ki: 24-én az aggintezeti bizottság, 24, 25, 26 d. e. 10 a költség előirányzati bizottság, 27-én d. e. 10 órakor a munkásbiztosító pénztár, 29-én d. e. fél 10 órakor a vízvezetéki bizottság tart ülést.

Jóváhagyott alapszabályok. A sárszentmihályi róm. kath. Ifjúsági Egyesület alapszabályait jóváhagyta a belügyminiszter.

Halálozások. Özv. Einbeck Mihályné szül. Major Magdolna, néhai Einbeck Mihály megyei telekkönyvvezető özvegye 21-én életének 74-ik évében elhunyt. Temetése tegnap volt nagy részvét mellett a Sütőutcai gyászházból.

Német István ny. vasuti raktárnok 68 éves korában elhunyt. Temetése holnap d. u. 3 órakor lesz.

Serdülő leányok és fiúk

erősekké és vidorakká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

SCOTT-féle Emulsió

As Emulsió valószínűleg a SCOTT-féle májzsír-vaj-keverék a halászt kérik ügyelőbe venni.

alakjában élvezik, amely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb. Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Édes mint a tejszín.

Könnyebben emészthető mint a tej.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

Mentőtanfolyam. „székesfehérvári önkéntes tűzoltó egyesület” mentőosztályának megerősítésére, mentőtanfolyamot fog tartani. A tanárok minden kedden és pénteken este 8 órakor a tűzoltó őrtanya dísztermében lesznek. Jelentkezéseket elfogad Dr. Birbauer rendelő órái alatt d. e. 8-tól 9-ig, d. u. 2-3-ig. — Azok kik önkényes mentők óhajtanak lenni a tanfolyam végén nyilvános vizsgát tesznek; azok pedig kik csak az ügy iránti érdeklődésből hallgatják a tanfolyamot, ezen vizsgára nem kötelezők. Megkívánatik a feddhetlen erkölcs, és a betöltött 21-ik életév. Előadók Dr. Birbauer, Dr. Kárnik, Dr. Falvay és Dr. Palánszky tűzoltó, mentő orvosok. Első összejövetel október 2-án lesz.

Milyen idő lesz? Meteor jelenti: Szeptember hó végével változatos időt várhatunk. Szeptember hó csomópontjai 22, 23, 24, 25 és 27-ikére esnek, melyek közül legerősebb jellegűek a 23 és 28-ikiek, csapadékos és változatos jellegűek. Október havának csomópontjai: 3, 8, 9, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 25, és 28-ra esnek, a melyek közül a legerősebb hatásúak a 9, 20 és 23-ikiek. Október első napjai újra állandóbb jellegű időjárást hoznak. Változó, hűvös és csapadékos a 9-iki csomópont körül alakul, amidőn hosszabb tartalmu változásokat várhatunk, 14. enyhe, derült, 20. enyhe, szeles, 23. csapadékos, hűvös, 28-iki azonban újra enyhe jellegű időjárást hoz a bolygók részéről.

A közmunkák kiadása és a kereskedelmiügyi miniszter. A kereskedelmiügyi miniszter rendeletben utasította a városok tanácsait, hogy a közmunkákra (vízvezeték, csatornázás, aszfaltozás stb.) beérkező ajánlatokat a közgyűlés döntése előtt terjesszék fel a miniszterium műszaki osztályához. Ez által sok időt lehet megtakarítani.

Leszállítják a telefon díjakat. Régóta jár a híre annak, hogy a most érvényben levő telefon díjakat leszállítják, mert túlságosan magasak. Ez a terv valóra válik. A rendelet már készen van a kereskedelmiügyi miniszteriumban és csak idő kérdése, hogy kibocsássa. A rendelet 1909. január 1-én lép életbe, de csakis a helyközi használatban.

Az új vasuti menetrend. Okt. 1-ével lép életbe az új déli vasuti menetrend, amely a mi városunk s megyénk északi felének szempontjából fontos újtársakat tartalmaz. Két állandó, alkalmas időben a közlekedő vonatot, az ugynevezett fűrdővonatot megkapjuk tőle is. Az egyik vonat tőlünk reggel 7 óra 51 perckor indul Budapest felé, a másik Bpestről Székesfehérvár felé d. u. 5 órakor. Ezek a vonatok csaknem olyan gyorsasággal rognak mint a gyorsvonatok. A M. A. bennünket érdeklő vasutonalairól még nem adta ki a téli menetrendet.

Tíz új választókörlet Dunántul. Egy fővárosi lap közlése szerint a választói reformmal kapcsolatban a képviselői kerületeket 27-tel szaporítják, ebből 10 Dunántulra jut. Valószínűnek látszik, hogy e többlet folytán azok a nagyobb városok, mint Szombathely, Kaposvár, Veszprém, melyek eddig nem bírtak önálló képviselői körlettel, ehhez most hozzájutnak s a nagyobbak, mint Székesfehérvár, Pécs, Győr talán két választókörletre oszthatnak majd fel.

Furfangos börtönlakó. Csapó Juli cseléd-leány, amint említettük, börtöntölteléké lett. A lopás gyanújában állott, így aztán a tiszta igazság kiderítéseig a városi börtön lett ideiglenes lakhelye. Igényeit azonban nem töltötte ki a rideg börtönépület. Terveket szót, hogy meneküljön a gonoszok helyéről. Nagy lármát csapott a furfangos leányzó tegnap délelőtt a börtönben. Összefutottak az illetékesek s tudakolták a baj okát. Csapó Juli pergő és sikoltozó nyelvvél adta tudtukra, hogy tűt nyelt véletlenségből s a lenyelt tűtől kímánális szenvedést kell kiállnia. A főorvos vette kezelés alá a sikoltozó leányzót, akit további gyógykezelésre kiszállítottak a Szent György kórházba. Persze itt se tudtak segíteni rajta. Határozatba ment, hogy felküldik egyik hírneves budapesti kórházba, ahol talán el tudják látni baját. Röntgen-cső alá lehet fogni a leányzó gyomrát s csak azután lehet megtalálni a tűt, ha ugyan — van.

Szűkevény inasok. Rosszul ment dolga a többek között két esztergomi inasnak, akik végre is egyakarattal abban állapodtak meg, hogy neki váganak a nagy világnak, a rossz gazdát egyszerűn faképnél hagyják. Kalandozásukban egyik állomásukat városunkban tartották meg a szűkevények. Gyurkovics József Tobak-utcai csizmazsihoz állítottak be, akivel kollegiális viszonyt akartak kötni, hogy az ut fardalmaira balzsamot talaljanak. Gyurkovics a két kollegót átszolgáltatta a rendőrség kezei közé. Az egyiket Vörös Kristófnak, a másikat Molnár Sándornak hívják. A rendőrség toloncuton fogja szülőházájukba szállítani őket.

Két cigányasszony. Egyik nagyon ismeretes, látogatott s közeli pusztában, S.-én történt. A tehenes gazda, Takács György, 53 éves ember két fehérvári kuruzsló cigányasszonynak, Horváth Márinak és Kolompár Vesónénak esett

áldozatul. Azzal az ürüggyel kerítették hálójukba a tehenést, hogy bajból ki fogják gyógyítani. Aztán, hogy ez nem sikerült, szerelmi ajánlatokat tettek az elbódított embernek, aki hirtelen csábos szavaknak s folytonosan pénzelte az elvetemült némbereket. Mintegy két év óta tart már a veszedelmes összeköttetés és ez alatt Takács Györgynek 600-koronája sirt utána a barátságának. Takács György elhanyagolta a családját, vele durván bánt; a keresetét elpazarolta s éhezni hagyta családját; azt mondják, akik ismerik, hogy az alatt a két esztendő alatt észtehetségében is csorba állott elő. Mikor már nem tudták mással hitegetni a némberek Takácsot, azzal vigasztalták, hogy „majd a kis Jézuska bőven visszatéríti a pénzt.” A nagy családi szerencsétlenség tudomására jutott a pusztá nemeslelkű urának, aki a fehérvári rendőrség kezébe adta az ügyet. A rendőrség erőlyesen végzi a kutatást a titokzatos ügyben.

Letartóztatott cselédleány. A rendőrség tegnap délután letartóztatta Csapó Julianna cselédleányt, aki Schmeskál Jánosné cselédszertző-intézetében ékszerkekről szóló zálogcédulákat kínált megvétele. Vevő nem akadt a szerzőben, Csapó Juliskának a zálogcédulákat Schmeskálnénak sikerült átadni 6 korona tartozás fejében. A cselédleány azt állítja, hogy szíve választójtától kapta a zálogcédulákat eladás végett. A rendőrség azt hiszi, hogy a zálogbárca levő tárgyak lopásból származnak, azért megindította a nyomozást holszerzésük felderítésére.

Mr. Charles Lyon, ki tizenegy éven át Prof. dr. Árkóy (fogorvos) asszisztense volt, minden szombaton rendel a „Magyar Király” szállodában.

Műtrágya

a legjobb és legjutányosabb árban kapható a helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet fő és fiók-üzletében.

Főüzlet: Szögyény-utca 1.
Fióküzlet: Zámoly-utca 33.

Mielőtt
személy, járművel, építéssel
KÖLCSÖN
iránt intézkednék,
kérjék díjazatlan prospektust.
MELLER L. EGYED
BUDAPEST,
IX. Lányfa-utca 7.
Telefon-határozatlan
46-31.

SCHMÖLTZ I ÁSZLÓ

CIM, CIMER, SZOBAFESTŐ. és MÁZOLÓ.
SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvételik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott,